

VARHAISKASVATUKSEN KIUSAAMISEN EHKÄISYN SUUNNITELMA 2024—2025 - SAMMON JA AINIKIN VARHAISKASVATUSYKSIKKÖ

Sisällysluettelo

1. Varhaiskasvatuksen kiusaamisen ehkäisyn suunnitelma
2. Mitä kiusaaminen on?
3. Miten kiusaamista ennaltaehkäistään varhaiskasvatuksessa?
4. Tunnetaidot varhaiskasvatuksessa
5. Kiusaamiseen puuttuminen
6. Yksikön omat tarkennukset

1. Varhaiskasvatuksen kiusaamisen ehkäisyn suunnitelma

Tämä on Tampereen kaupungin varhaiskasvatuksen kiusaamisenehkäisyn suunnitelma. Kiusaamisenehkäisyn suunnitelma tehdään jokaiseen varhaiskasvatussyksikköön. Suunnitelma sisältää kaikkia yksiköitä koskevan kaupunkitasoisen osion sekä jokaisen varhaiskasvatussyksikön omat tarkennukset.

LAIT JA OHJAAVAT ASIAKIRJAT

Lapsella on oikeus turvalliseen varhaiskasvatusympäristöön

**Varhaiskasvatustaki
(540/2028, 10 §)**

**Lasta tulee suojata
väkivallalta, kiusaamiselta
ja muulta häirinnältä.**

**YK:n lasten
oikeuksien sopimus**

**Jokaisella lapsella on
oikeus turvalliseen
ympäristöön.**

Tampereen varhaiskasvatussuunnitelma 2022

**Varhaiskasvatussyksiköissä laaditaan kiusaamisen
ehkäisemisen suunnitelma yhdessä lasten,
huoltajien ja henkilöstön kanssa osana yksikön
toimintasuunnitelmaa.**

**Kiusaaminen tunnistetaan, siihen puututaan ja sitä
ehkäistään tietoisesti ja suunnitelmallisesti
osana toimintakulttuurin kehittämistä.**

2. Mitä kiusaaminen on?

Kiusaaminen on tahallista ja haitallista käyttäytymistä, joka aiheuttaa pahaa mieltä. Kiusaaminen on ryhmäilmiö, joka perustuu lasten väliin sosiaalisiin suhteisiin. Kiusaajan ja kiusatun välillä vallitsee vallan epätasapaino, jossa kiusaaja tai kiusaajat ovat ylivoimaisessa asemassa uhriin nähden esimerkiksi iän, kavereiden määrän, taitojen tai fyysisen vahvuuden suhteen. Kiusaaminen on toistuvaa toimintaa, joka kohdistuu yksisuuntaisesti samaan henkilöön.

Lapset vasta harjoittelevat sosiaalisia taitoja, eikä empatiakyky ole vielä täysin kehittynyt. On hyvä huomioida, että lapsilla voi olla haastavia vuorovaikutus- ja ristiriitatilanteita myös ilman, että kyse on kiusaamisesta.

KIUSAAMISEN ILMENEMISMUOTOJA VARHAISKASVATUSIKÄISILLÄ LAPSILLA

Kiusaaminen voi olla fyysistä, sanallista tai epäsuoraa.

FYYSINEN

Töniminen
Nipistely
Lyöminen
Vaatteiden
repiminen
Tukistaminen
Pureminen
Potkiminen

SANALLINEN

Haukkuminen
Lällättely
Piirteiden
kommentointi
Matkiminen
Nimittely

EPÄSUORA

Puhumatta
jättäminen
Tavaroiden
vieminen
Leikkien
sotkeminen
Uhkailu
Huijaaminen

Mukaillen: Kirves & Stoor-Grenner 2010

3. Miten kiusaamista ennaltaehkäistään varhaiskasvatuksessa?

Varhaiskasvatuksessa kiusaamisen vastainen työ on ennen kaikkea vuorovaikutustaitojen sekä ryhmässä toimimisen harjoittelua ja tunnetaitojen opettelua. Henkilöstön aktiivinen läsnäolo arjen kaikissa tilanteissa on lapsiryhmän turvallisuuden ja myönteisen ilmapiirin perusta. Jatkuva havainnointi ja havainnoista keskustelu tiimin kesken mahdollistaa kiusaamiseen puuttumisen.

Lapsille aikuisten johdonmukainen toiminta ja yhteisesti sovitut pelisäännöt ja sopimukset luovat selkeyttä toimintatapoihin ja omalta osaltaan ennaltaehkäisevät ristiriitatilanteita ja kiusaamista.

TURVALLISEN ILMAPIIRIN LUOMINEN JA KAVERITAITOJEN TUKEMINEN

MYÖNTEINEN VUOROVAIKUTUS

- Eleet, ilmeet ja kehonkieli
- Positiivinen ilmapiiri, myös aikuisten välillä
- Sensitiivinen kohtaaminen
- Huomio vahvuuksiin, onnistumisiin ja yrittämiseen
- Nähdä ja kuulla tulemisen varmistaminen

RYHMÄYTYMINEN

- Me-hengen vahvistaminen koko toimintakauden ajan
- Yhdessä mietityt säännöt ja sopimukset
- Pienryhmätoiminta

TURVATAIDOT

- Kehotunnekasvatus
- Omien rajojen tunnistaminen
- Toisten rajojen kunnioittaminen

4. Tunnetaidot varhaiskasvatuksessa

Tunteet ohjaavat voimakkaasti lapsen käyttäytymistä ja toimintaa. Tunteet ovat läsnä kaikissa arjen tilanteissa ja niiden säätelyä ja ohjausta tulee harjoitella. Tunnetaidot tarkoittavat kykyä tunnistaa, nimetä, ilmaista ja säädellä omia tunteita. Taitojen karttuessa lapsi oppii ymmärtämään, että myös muilla on tunteet ja se toimii pohjana ympäristön ymmärrykselle ja empatiakyvyn kehittymiselle. Kaikkiin tunteisiin liittyy aina jokin syy. Tunnetaitokasvatukseen kuuluu, että lapset oppivat ymmärtämään näitä syitä tunteiden taustalla. Aikuisella on suuri rooli tunnetaitojen kehittymisen tukemisessa. Parhaimmillaan hyvät tunnetaidot lisäävät lapsen hyvinvointia ja turvallisia ihmissuhteita.

MITEN TUNNETAITOJEN KEHITTYMISTÄ TUETAAN?

Aikuisen malli kaikissa vuorovaikutustilanteissa

Arjessa tunteiden läpikäyminen ja sanoittaminen

Tunteiden äärelle pysähtyminen

Aikuisen sensitiivisyys, läsnäolo ja kunnioittava suhtautuminen

Materiaalien hyödyntäminen (kuvakortit, kirjallisuus, sadut, laulut)

Leikki

5. Kiusaamiseen puuttuminen

MITEN KIUSAAMISEEN PUUTUTAAN?

5.1. Kiusaamiseen puuttuminen varhaiskasvatuksessa

Kiusaamistilanteiden huomaaminen ja niihin puuttuminen edellyttää henkilöstöltä läsnäoloa ja jatkuvaa havainnointia. Aikuisilla on velvollisuus puuttua välittömästi kaikkiin tilanteisiin, joissa lapsi kokee tulleen kiusatuksi. Lapsen kokemusta kiusatuksi tulemisesta ei tule koskaan vähätellä tai mitätöidä.

Arjessa tapahtuvat yksittäiset konfliktit ja riidat voidaan yleensä ratkaista heti. Sen sijaan kiusaamisen selvittely vaatii pidempää työskentelyä, jossa tarkastellaan kiusaamisen kaikkien osapuolten sekä koko ryhmän tilannetta yhdessä huoltajien kanssa. On tärkeää huomioida, että myös kiusannut lapsi tarvitsee aikuisen tukea ja apua. Jokainen kiusaamistilanne edellyttää johdonmukaista jatkoseurantaa kiusaamisen loppumisen varmistamiseksi.

6. Yksikön omat tarkennukset

YKSIKÖN OMAT TARKENNUKSET

6.1. Yksikkömme mahdollisia tarkennuksia turvallisen ilmapiirin luomiseen sekä tunne- ja kaveritaitojen tukemiseen

- Kasvattajilla tärkeä rooli lasten ohjaamisessa ja kaveritaitojen kehittämisessä
- Huomioidaan ja varmistetaan että kaikille löytyy leikkikaveri, kukaan ei jää yksin (lapsen toiminnan havainnoiminen tiimissä -> ryhmädynamiikan tiedostaminen)
- Miten lapsille puhutaan, millä tavoin puhutaan kiusaamisesta, mitä kiusaamisella tarkoitetaan?
- Puhutaan kiusaamisesta niin, että lasten kuullen puhe kiusaamisesta ei kohdistu tiettyihin lapsiin -> vältetään tietyn lapsen leimaantumista kiusaajaksi
- Työyhteisössä suunnitellaan sitoutuminen: yhteiset sovitut käytännöt, joita noudatetaan ja joiden avulla edistetään toiminnan yhdenmukaisuutta -> kaikilla yhdenmukainen tieto siitä, miten kiusaamistilanteissa toimitaan ja miten niitä käsitellään ryhmän kanssa

6.2. Millä konkreettisilla toimintatavoilla kiusaamiseen puututaan?

- Tilanteisiin pysähtyminen ja konfliktitilanteiden pysäyttäminen arjessa, tasapuolisuus ja molempien tilanteessa olevien osapuolien huomioiminen,
 - Tilanteen kokonaisuuden näkeminen, mitä on tapahtunut ennen konfliktia
 - Tilanteiden ja tapahtumien sanoittaminen lapselle
 - Myötätuntoteot: lapselle näytetään aikuisen mallin avulla mitä toiselle saa tehdä ja mikä tuntuu hyvältä toisesta
 - Tunnekasvatuksen näkyvämmäksi tekeminen, sekä huoltajille että henkilöstölle
 - Varhainen puuttuminen tilanteisiin ja ennaltaehkäisy -> puututaan silloin, kun tilanteet ovat ajankohtaisia
- Lasten kanssa positiiviseen keskittyminen ja hyvän huomaaminen, miten kaveria kohdellaan ja huomioidaan -> päivän aikana tapahtuviin positiivisiin tekoihin keskittyminen ja näiden korostaminen

6.3. Miten kiusaamisen vastaisia toimenpiteitä käsitellään lasten ja huoltajien kanssa?

- Lasten ja vanhemman kanssa tilanteen läpikäyminen ja siitä puhuminen, keskustellaan huoltajien kanssa siitä, mitä tilanteessa on tapahtunut
 - Kaikille huoltajille tiedon jakaminen ryhmässä yhteisesti käsiteltävistä aiheista
 - Lasten kanssa aiheiden käsitteleminen tunnekasvatuksen kautta
 - Materiaalin vinkkaaminen huoltajille, esim. kirjallisuus mitä on hyödynnetty kiusaamisen/tunnekasvatuksen käsittelemisen yhteydessä
 - Vertaistuki: huoltajien ohjaaminen muiden huoltajien väliseen keskusteluun, mahdollisuus jakaa yhteisiä samankaltaisia kokemuksia ja puhua niistä yhdessä
 - Välitetään huoltajille ymmärrys siitä, että lasten kanssa voi keskustella päivän tilanteista ja tapahtumista myös kotona
- Huoltajien kanssa puhutaan siitä, millä tavoin tilanteita käydään läpi lasten kanssa ja mitä päiväkodissa on puhuttu. Tärkeää on, että huoltajat tietävät miten tilanteesta on keskusteltu ja tarvitseeko sitä tuoda vielä kotona lapsen kanssa käytävään keskusteluun.

6.4. Mahdollisia muita huomioita

- Henkilöstön välinen viestiminen tilanteista -> esim. aamu ja iltavuorolaisten välinen tieto tilanteista (iltavuorossa oleva tietää, jos aamuvuorolaisen aikana on tapahtunut tilanne, mistä olisi hyvä keskustella)

Voidaan hyödyntää muiden ammattilaisten tai esimerkiksi johtajan apua tarvittaessa tilanteiden käsittelemisessä

6.5. Suunnitelma laadittu (pvm.)

27.9.2024